

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR

Arvamuse kokkuvõte, mis käsitleb ettepanekut sõnastada uuesti direktiiv avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamise kohta

(Arvamuse täistekst (inglise, prantsuse ja saksa keeles) on Euroopa Andmekaitseinspektori veebilehel www.edps.europa.eu)

(2018/C 305/07)

Avaliku sektori teabe direktiivi eesmärk on lihtsustada avaliku sektori teabe taaskasutamist kogu Euroopa Liidus, ühtlustades põhitingimused, mis teevad avaliku sektori teabe direktiivi taaskasutajatele kättesaadavaks, et edendada avaliku sektori teabe direktiivil põhinevate liidu toodete ja teenuste arendamist ning vältida konkurentsimoonutusi.

Uute sätetega laiendatakse direktiivi rakendusala dokumentidele, mida valdavad avalik-õiguslikud ettevõtjad, kes tegutsevad sellistes riigihanke valdkondades nagu veemajandus, energia, transport ja postiteenused. Lisaks kohaldatakse sätteid dokumentide suhtes, mida valdavad avalikke teenuseid osutavad avalik-õiguslikud ettevõtjad, kui neid dokumente koostatakse seoses üldhuviteenuste osutamisega. Peale selle laieneb ettepaneku rakendusala teatud uuringuandmetele, näiteks teaduslike andmekogumisprotsesside tulemustele.

Arvamus keskendub konkreetsetele soovitudele, kuidas paremini selgitada avaliku sektori teabe direktiivi seost ja sidusust isikuandmete kaitse üldmääruse eranditega ning võrdlusele kohaldatava andmekaitseõigusega. Lisaks pakub see lisasoovitusi anonüümimise ja seoste kohta kulude ja andmekaitsega, juhtides tähelepanu ka andmekaitse mõju hindamisele, ühtlasi arvestades vastuvõetava taaskasutamise poliitikat.

Euroopa Andmekaitseinspektor toetub avaliku sektori teabe taaskasutamise direktiivi käsitleva käesoleva arvamuse koostamisel senisele tööle seoses n-ö „heade suurandmetega“ (Euroopa Liidu väärtuspõhine andmete ühiskasutus) ning eelkõige Euroopa Andmekaitseinspektori varem avaldatud arvamustele ja ametlikele märkustele, kooskõlas meie järelevalvejuhtumite tavaga. Juhime tähelepanu ka teemadele, mis vajavad ühtlustamist Euroopa Liidu tasandil, et avaliku sektori teabe direktiivi uuesti sõnastamisel oleks eeldatav kasulikkus.

Seoses ettepaneku artikli 1 lõike 2 punktiga g soovib Euroopa Andmekaitseinspektor paremini selgitada avaliku sektori teabe direktiivi seoseid ja sidusust isikuandmete kaitse üldmäärusega, esitades sõnastusettepaneku.

Lisaks teeb Euroopa Andmekaitseinspektor ettepaneku viia praegu direktiivi 2013/37/EL artikli 1 lõikes 4 kehtestatud erisäte uuesti sisse direktiivi põhisätetesse ja ettepanekus selgesti märkida, et kohaldatakse isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 4 lõikes 1 sätestatud isikuandmete määratlust. Samuti soovib Euroopa Andmekaitseinspektor mainida isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 51 sätestatud järelevalveasutust ettepaneku artikli 4 lõikes 4.

Euroopa Andmekaitseinspektor soovib samuti toetada anonüümimist, mainides anonüümset teavet õigusaktis ja laiendades reguleerimisalasse kuuluvate üksuste ulatust, kellel on õigus arvata anonüümimise kulud selliste kulude hulka, mille tasumist võib nõuda taaskasutajatelt.

Viimasena soovib Euroopa Andmekaitseinspektor sätestada andmekaitse mõju hindamist tundlikke andmeid käsitlevate sektorite korral, näiteks tervishoiusektoris, millele litsentsiandja saaks otsustamisel tugineda ja selle alusel arvestada taaskasutamise tingimusi.

1. SISSEJUHATUS JA TAUST

1. Komisjon võttis 25. aprillil 2018 vastu ettepaneku muuta direktiivi 2013/37/EL (direktiivi 2003/98/EÜ läbivaatamise järel) avaliku sektori teabe taaskasutamise kohta (edaspidi „ettepanek“). Ettepanek kuulub 2018. aasta andmepaketi hulka, mis sisaldab ka teisi tähtsaid dokumente: i) komisjoni teatis „Euroopa ühtse andmeruumi loomine“ (edaspidi „teatis“); ii) erasektori andmete jagamise suunised talituste töödokumendina (edaspidi „suunised“); ja iii) avaliku sektori teabe direktiivi hinnang.

2. Ettepaneku eesmärk on ajakohastada ja muuta direktiive 2013/37/EL ja 2003/98/EÜ (avaliku sektori teabe taaskasutamise kohta) olemasolevat teksti (avaliku sektori teabe direktiiv).
3. Direktiivi läbivaatamine on üks kolmest meetmest, mida komisjon pakkus Euroopa Liidus ühtse andmeruumi loomiseks (vt komisjoni koondteatis COM (2018) 232, edaspidi „teatis“), koos erasektori andmete ühiskasutuse suunistega [...] ning teadusinfo kättesaadavust ja säilitamist käsitleva soovitusena ajakohastamisega [...].
4. Euroopa Komisjoni eesmärk on toetada avaliku sektori teabe direktiivi muudatusettepanekuga avaliku sektori teabe, näiteks õigus-, liiklus-, ilma-, majandus- ja finantsandmete taaskasutamist, ühtlustades kogu Euroopa Liidus avaliku sektori teabe taaskasutajatele kättesaadavaks tegemise põhitingimused, et tõhustada liidu toodete ja teenuste arendamist, mis põhinevad avaliku sektori teabe direktiivil, ja vältida konkurentsimoonutusi.
5. Ettepaneku üldeesmärk on saavutada kooskõla digitaalse ühtse turu strateegia eesmärkidega. Ettepanekuga soovitakse võimendada direktiivi mõju, tugevdades konkreetseid sätteid ja muutes neid asjakohaselt, et suurendada avaliku sektori taaskasutuseks kättesaadavate andmete hulka. Algatuse konkreetne eesmärk on ka väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate seisundi tugevdamine andmeturul, tagades õiglasema konkurentsi ja lihtsama juurdepääsu turudele, koos piiriülese innovatsiooni tõhustamisega.
6. Direktiivi asjaomaste uute sätetega muu hulgas laiendatakse rakendusala selliste avalik-õiguslike ettevõtjate valduses olevatele dokumentidele, kelle üksused tegutsevad aktiivselt sellistes riigihanke valdkondades nagu veemajandus, energia, transport ja postiteenused. Lisaks kohaldatakse sätteid dokumentide suhtes, mida valdavad avalikke teenuseid osutavad avalik-õiguslikud ettevõtjad, kui neid dokumente koostatakse seoses üldhuviteenuste osutamisega. Ettepaneku rakendusala laiendatakse ka teatud teadusuuringuandmetele, näiteks teaduslike andmekogumisprotsesside tulemustele (st katse- ja uuringutulemustele). Ettepanekuga sätestatakse praktiline „(...) horisontaalne raamistik, mis tagab taaskasutustingimuste minimaalse ühtlustamise kõikides valdkondades ja sektorites“⁽¹⁾.
7. Euroopa Andmekaitseinspektor märgib positiivse asjaoluna, et Euroopa Komisjoni andmetel on avaliku sektori teabe direktiivi uuesti sõnastamise eesmärk edendada avaliku sektori teabe taaskasutust, nagu rõhutatakse teatistes: „*vähendada eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate turulepääsu takistavaid tõkkeid; minimeerida riski, et esimesena tegutsel on ülemäärane suur eelis, mis on kasulik suurtele ettevõtetele ja piirab seega kõnealuste andmete potentsiaalsete taaskasutajate arvu; suurendada ettevõtlusvõimalusi, kutsudes üles avaldama diinaamilisi andmeid ja kasutama rakendusliideseid*“⁽²⁾.
8. Avaliku sektori teabe direktiiv on osa Euroopa Liidu n-ö „heade suurandmete“ toetamise visioonist. Avaliku sektori teave on digitaalse ühtse turu suurandmete põhiallikas. Andmete arukal kasutamisel, sealhulgas töötlemisel tehisen-tellekti abil, võib olla pöördeline mõju kõigile majandussektoreile.
9. Euroopa Andmekaitseinspektor esitas juba septembris 2016 koos *arvamusega põhiõiguste sidusa jõustamise kohta suurandmete ajastul*⁽³⁾ Euroopa Liidu väärtustel põhineva Euroopa Liidu küberruumi kujundamise strateegia, juhtides tähelepanu sellistele probleemidele nagu turukontsentratsioon ja teabepõhine võim ning eraelu puutumatus suurendavate tehnoloogiate kui toote või teenuse funktsionaalsust kaotamata isikuandmete töötlemist minimeerivate meetmete nõrk turg (ajendatud privaatsuslõime⁽⁴⁾) ja vaikeprivaatsuse põhimõttest).
10. Peale selle soovib Euroopa Andmekaitseinspektor meenutada andmekaitse seisukohalt olulisi aluspõhimõtteid, mida Euroopa Komisjoni arvamuse kohaselt tuleb järgida andmete taaskasutamise kontekstis, nimelt i) andmete võimalikult vähene kinnistamine ja moonutamata konkurentsi tagamine; ii) läbipaistvus ja ühiskonna osalemine taaskasutuse eesmärgil, seoses kodanike ja/või andmesubjektidega, samuti läbipaistvus ja konkreetse eesmärgi määratlemine litsentsiandjate ja litsentsisaajate vahel; iii) andmekaitse mõju hindamine ja asjakohased andmekaitsetagatiseid taaskasutamisel (vastavalt mittekahjustamise põhimõttele – andmekaitse seisukohast).
11. Kuigi Euroopa Komisjon küsis Euroopa Andmekaitseinspektorilt mitteametlikult nõu, ei ole määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 28 lõikega 2 nõutavat konsultatsiooni toimunud. Seetõttu põhineb aramus sama määruse artikli 41 lõikel 2. Euroopa Andmekaitseinspektor soovib vastuvõetud õigusakti preambulis viidata käesolevale arvamusele.

⁽¹⁾ Seletuskiri ettepaneku kohta, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamise direktiivi (uuesti sõnastatud), lk 3.

⁽²⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Ühtse Euroopa andmeruumi loomine“, lk 5.

⁽³⁾ https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/16-09-23_bigdata_opinion_en.pdf, taaskasutamise kohta, lk 9.

⁽⁴⁾ Euroopa Andmekaitseinspektori aramus 05/2018 (esialgne aramus privaatsuslõime kohta).

7. KOKKUVÕTE

Euroopa Andmekaitseinspektor soovitab

- muuta ettepaneku artikli 1 lõike 2 punkti g ja konkreetset sõnastada, kuidas erinevad „dokumendid“ ja „dokumentide osad“, mille suhtes avaliku sektori teabe direktiivi ei kohaldata andmekaitse põhjustel.
- Lisada viide isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 51 sätestatud järelevalveasutusele ettepaneku artikli 4 lõikes 4, et veel rohkem tugevdada avaliku sektori teabe taaskasutamise ja isikuandmete kaitse seost.
- Uuesti lisada ettepaneku põhiteksti andmekaitseõiguse kohaldatavuse erisäte, mis on praegu sätestatud direktiivi 2013/37/EL artikli 1 lõikes 4 (koos praegu kehtivate õigusaktide viidete vajaliku ajakohastamisega).
- Rõhutada anonüümimist avaliku sektori teabe taaskasutuse kontekstis koos „anonüümse teabe“ mainimisega õigusaktis ja laiendada reguleerimisalasse kuuluvate üksuste ulatust, kellel on õigus arvata anonüümimise kulud selliste kulude hulka, mille tasumist võib nõuda taaskasutajatelt.
- Selgesti sätestada ettepanekus, et kohaldatakse isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 4 lõike 1 kohast isikuandmete mõistet.
- Sätestada andmekaitse mõju hindamise nõue tundlike andmeid käsitlevate sektorite korral, näiteks tervishoiusektoris, millele litsentsiandja saaks otsustamisel tugineda ja selle alusel arvestada taaskasutamise tingimusi.
- Viimasena rõhutab Euroopa Andmekaitseinspektor neid soovitusi edastades järgmiste aluspõhimõtete asjakohasust andmekaitse jaoks, mida komisjoni arvamuse kohaselt tuleb järgida andmete taaskasutamise kontekstis, nimelt:
  - i) andmete võimalikult vähene kinnistamine ja moonutamata konkurentsi tagamine;
  - ii) läbipaistvus ja ühiskonna osalemine taaskasutuse eesmärgil, seoses kodanike ja/või andmesubjektidega, samuti läbipaistvus ja konkreetse eesmärgi määratlemine litsentsiandja ja litsentsisaajate vahel;
  - iii) andmekaitse mõju hindamine ja asjakohased andmekaitsetagatised taaskasutuse korral (vastavalt mittekahjustamise põhimõttele – andmekaitse seisukohast).

Brüssel, 10. juuli 2018

Euroopa Andmekaitseinspektor

Giovanni BUTTARELLI
